

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

«Затверджено»
на засіданні групи забезпечення
спеціальності «Геодезія та землеустрій»
від «1» вересня 2023 року
Протокол № 1

Голова групи Данілова Н. В.

«УЗГОДЖЕНО»
Директор навчально-наукового
гідрометеорологічного інституту
_____ Овчарук В.А.

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни
«Земельне право»
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»,
(шифр та назва спеціальності)
Землеустрій та кадастр
(освітня програма)

бакалавр
(рівень вищої освіти)

заочна
(форма навчання)

IV
(рік навчання)

4.5/ 135
(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік
(форма контролю)

Цикл правових дисциплін,
Кафедра екологічного права і контролю
Сайт <https://odeku.edu.ua/kafedra-ekologichnogo-prava-i-kontrolyu/>

(кафедра)

Одеса, 2023 р.

Автор: Швидченко І.Г., доцент кафедри екологічного права і контролю
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри екологічного права і контролю від « 1 » вересня 2023 року, протокол № 2 .

Викладач: лекційні заняття та практичні заняття: Швидченко І.Г., доцент кафедри екологічного права і контролю (вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент: к.геогр.н., доцент Владимирова О.Г.

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Метою вивчення навчальної дисципліни «Земельне право» є формування у студента усвідомлення значення норм права, що регулюють різноманітні форми захисту прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб; засвоєння ними теоретичних положень науки земельного права; формування у них навичок щодо правильного застосування отриманих знань та правових норм при рішенні конкретних професійних завдань. Також метою є засвоєння норм права, які регулюють відносини, що складаються з приводу володіння, користування землею, способами раціонального використання та цільового призначення земель. Чіткого усвідомлення, як значення, так і навичок реалізації прав на землю, на підставі встановлених державою норм та правил, а також щодо правил землекористування.
Компетентність	СК13 Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.
Результат навчання	РН12 Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Базові знання	<ul style="list-style-type: none"> • Поняття, предмет та методи земельного права ; • Джерела земельного права; • Поняття та види земельних правовідносин; • Суб'єкти, об'єкти та зміст земельних правовідносин; • Поняття та форми права власності на землю; • Суб'єктний, об'єктний склади та зміст права приватної, комунальної та державної власності на землю; • Форми реалізації та захисту права власності на землю; • Поняття та характерні особливості права землекористування; • Види і форми права землекористування; • Правове регулювання оренди земель; • Правові форми відповідальності в системі земельного права; • Види юридичної відповідальності за земельні правопорушення; • Поняття та право ві форми використання земель сільськогосподарського призначення; • Права та обов'язки власників землі та землекористувачів; • Поняття та склад земель населених пунктів та особливості їх правового режиму; • Правовий режим земель лісового фонду; • Правові форми використання земель водного фонду; • Поняття та особливості правового режиму земель природно–заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення; • Правовий режим земель промисловості; • Правовий режим земель транспорту; • Правовий режим земель зв'язку, енергетики та іншого комунікаційного призначення; • Склад, призначення та особливості правової регламентації земель оборони;
Базові вміння	<ul style="list-style-type: none"> • аналізувати юридичні факти; • тлумачити зміст чинного земельного законодавства; • застосовувати норми права для врегулювання земельних відносин та при вирішенні конкретних спорів;
Базові навички	<ul style="list-style-type: none"> • складати документи; • розробляти документацію із землеустрою; • кадастрову документацію і документацію з оцінки земель;

	<ul style="list-style-type: none"> • наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.
Пов'язані силлабуси	
Попередня дисципліна	Землевпорядне впорядкування
Наступна дисципліна	
Кількість годин	лекції: 2 год. Консультації: 8 год. самостійна робота студентів: 125 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМЛ1	Земельне право як галузь права Тема 1. Земельне право як самостійна галузь права <ul style="list-style-type: none">• Поняття та предмет земельного права.• Методи земельного права.• Система земельного права.• Принципи земельного права.• Співвідношення і взаємодія земельного права з іншими галузями правової системи: аграрним, екологічним, фінансовим, господарським, цивільним, адміністративним, кримінальним правом.• Земельне право як навчальна дисципліна і галузь науки.• Поняття та види джерел земельного права України. Конституція України в системі джерел земельного права.• Закони як джерела земельного права.• Місце Земельного кодексу України у системі джерел земельного права.• Підзаконний нормативно-правовий акт як джерело земельного права.• Міжнародні договори як джерела земельного права України.		6
	Тема 2. Земельні правовідносини <ul style="list-style-type: none">• Поняття та види земельних правовідносин.• Зміст земельних правовідносин.• Суб'єкти земельних правовідносин.• Об'єкти земельних правовідносин.• Співвідношення понять «земля», «земельна ділянка», «земельні ресурси».• Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.• Земельно-правові норми.• Правовий механізм реалізації земельно-правових норм. Тема 3. Право власності на землю <ul style="list-style-type: none">• Поняття права власності на землю та особливості його об'єкту.		6

	<ul style="list-style-type: none"> • Земельний сервітут як окремий різновид обтяжень прав на землю. • Види земельних сервітутів. • Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів. • Підстави та порядок припинення земельних сервітутів. • Поняття емфітевзису і суперфіцію. • Підстави та порядок встановлення емфітевзису і суперфіцію. • Підстави та порядок припинення емфітевзису і суперфіцію. • Право добросусідства. <p>ТКР</p>		<p>6</p> <p>2</p>
--	--	--	-------------------

ЗМЛ2	<p>Управління в галузі використання та охорони земель</p> <p>Тема 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття управління в галузі використання та охорони земель. • Поняття функцій управління. • Планування використання та охорони земель. • Встановлення меж адміністративно-територіальних утворень. • Розподіл та перерозподіл земель. • Нормування та стандартизація у сфері використання та охорони земель. • Моніторинг земель. • Контроль за використанням, відтворенням та охороною земель. • Ведення державного земельного кадастру. • Землеустрій. • Порядок вирішення земельних спорів. <p>Тема 7. Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття, ознаки та принципи державної реєстрації прав на земельні ділянки. • Права та обов'язки осіб, зацікавлених у державній реєстрації своїх прав на земельні ділянки. • Стадії державної реєстрації прав на земельні ділянки. • Співвідношення процедур державної реєстрації прав на земельні ділянки, державної реєстрації документів, що посвідчують такі права, та державної реєстрації земельних ділянок. 		4
			4

	<ul style="list-style-type: none"> • Порядок присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці. <p>Тема 8. Правове регулювання плати за землю.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми плати за землю. • Поняття земельного податку. Правовий режим земельного податку. • Об'єкти оподаткування. • Платники земельного податку. • Порядок сплати земельного податку. • Поняття орендної плати. • Правовий режим орендної плати за землю. • Орендна плата за землі державної та комунальної власності. • Поняття грошової оцінки земель. • Сфери застосування і правове забезпечення нормативної грошової оцінки земельних ділянок. • Сфери застосування і правове забезпечення експертної грошової оцінки земельних ділянок. <p>Тема 9. Правова охорона земель</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та зміст правової охорони земель. • Суб'єкти та об'єкти правової охорони земель. • Досягнення раціонального землекористування. • Захист сільськогосподарських та лісогосподарських угідь від необґрунтованого вилучення їх для інших потреб. • Захист земель від несприятливих природних і техногенних процесів. • Рекультивація порушених земель. • Консервація земель. • Особливості правової охорони ґрунтів. <p>Тема 10. Юридична відповідальність за земельні правопорушення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та види юридичної відповідальності за земельні правопорушення. • Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення. • Кримінальна відповідальність за злочини у галузі земельних відносин. • Господарсько-правова відповідальність за земельні правопорушення. • Майнова відповідальність за завдану шкоду. 		<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>
--	--	--	----------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва • Земельно-правова відповідальність. <p>Тема 11. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та зміст правового режиму земель. • Поділ земель на категорії. • Поняття цільового призначення земель. • Порядок зміни цільового призначення земельних ділянок. • Поняття функціонального використання земель. • Поняття і склад земель сільськогосподарського призначення. • Особливості використання земель сільськогосподарського призначення. • Особливості використання меліорованих земель сільськогосподарського призначення. • Особливості правової охорони сільськогосподарських земель в Україні. <p>Тема 12. Правовий режим земель лісогосподарського призначення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та склад земель лісогосподарського призначення, їх співвідношення з поняттям «ліс». • Відмежування земель лісогосподарського призначення від земельних ділянок під нелісовими насадженнями. • Правові форми використання земель лісогосподарського призначення. • Поняття лісового сервітуту. • Особливості правової охорони земель лісогосподарського призначення. <p>Тема 13. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття та склад земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. • Особливості використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення. 		<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>
--	---	--	----------------------------

	<ul style="list-style-type: none"> • Правовий режим поселень за межами населених пунктів. • Особливості правової охорони земель житлової та громадської забудови. • Поняття земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. • Особливості використання земель промисловості. • Особливості використання земель транспорту. • Особливості використання земель залізничного транспорту. • Особливості використання земель морського транспорту. • Особливості використання земель річкового транспорту. • Особливості використання земель автомобільного транспорту та дорожнього господарства. • Особливості використання земель авіаційного транспорту, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту. • Особливості використання земель зв'язку. • Особливості використання земель енергетичної системи. • Особливості використання земель оборони. • Особливості використання земель «іншого призначення» 		
<p>ТКР ЗКР</p>			<p>2 5</p>
<p>ВСЬОГО</p>		<p>2</p>	<p>75</p>

Консультації: Швидченко І.Г., згідно з графіком консультацій, який затверджено на засіданні Циклової комісії з правових дисциплін: кожного Понеділка з 10.00-14.00. Електронна адреса: buzian1@gmail.com

2.2. Практичний модуль

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМП	Тема 1. Земельне право як галузь права. Джерела земельного права.		4
	Тема 2. Земельні правовідносини.		4
	Тема 3. Право власності на землю. Правові засади угод щодо земельних ділянок. Правове регулювання приватизації земельних ділянок.		4
	Тема 4. Право землекористування. Обмеження та обтяження прав на землю. Право на земельну частку (пай).		4
	Тема 5. Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.		6
	Тема 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель.		4
	Тема 7. Юридична відповідальність за земельні правопорушення.		4
	Тема 8. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення		4
	Тема 9. Правовий режим земель лісогосподарського призначення.		4
	Тема 10. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.		4
	Тема 11. Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення		4
	Тема 12. Правовий режим інших категорій земель в Україні. Правовий режим земель водного фонду. Правовий режим земель житлової та громадської забудови. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.		4
	Разом:		50

Консультації: Швидченко І.Г., згідно з графіком консультацій, який затверджено на засіданні Циклової комісії з правових дисциплін: кожного понеділка з 10.00-14.00. Електронна адреса: buzian1@gmail.com

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л1	Підготовка до лекційних занять	30	жовтень-січень
	Підготовка до модульної тестової контрольної роботи (ТКР) (обов'язково)	2	січень
ЗМ-Л2	Підготовка до лекційних занять	36	лютий-квітень
	Підготовка до модульної тестової контрольної роботи (ТКР) (обов'язково)	2	квітень
ЗМ-П1	Вивчення певних тем практичного модулю <ul style="list-style-type: none">Виконання практичного завдання (обов'язковий, оцінка 70 балів)	50	жовтень-квітень квітень
ЗКР	Підготовка до заліку	5	
	Разом:	125	

2.3.1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМЛ1 та ЗМЛ2.

Організація контролю знань студентів побудована за накопичувально-модульним принципом згідно вимог діючого в університеті Положення «Про проведення підсумкового контролю знань студентів».

Для студентів заочної форми передбачений контроль самостійної роботи студента. Для оцінки ступеню засвоєння основних положень теоретичних розділів дисципліни передбачається написання модульної контрольної роботи.

Увесь програмний курс лекційних занять розбито на 2 теоретичні модулі. Оцінка засвоєння студентами знань та вмінь по дисципліні «Земельне право» складається із оцінок, отриманих студентами по окремих модулях.

Формою контролю засвоєння лекційної частини є контрольні роботи, які містять 10 питань за темами лекційних змістовних модулів. Кожна вірна відповідь оцінюється у 5 балів. Максимальна оцінка за кожний модуль з теоретичного курсу складає 50 балів (таким чином - загальна 100 балів).

2.3.2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-III.

Формою контролю практичного модулю ЗМП є усне опитування під час проведення семінарських занять. Максимальна кількість балів за кожне семінарське заняття складає 10 балів. Максимальна кількість балів яку студент може отримати за практичні заняття студент може отримати 70 балів

2.3.3. Методика проведення та оцінювання ЗКР.

Загальна максимальна кількість балів з дисципліни «Земельне право» яку студент може отримати, складає 170 балів.

Студент вважається допущеним до семестрового заліку, якщо він виконав усі види робіт, які передбачені Силлабусом дисципліни і набрав за модульною системою не менше 50% за теоретичну та практичні частини дисципліни. В балах це 50 балів за лекційну частину та 35 балів за практичну частину.

Залікова контрольна робота формується у вигляді тестових завдань закритого типу, тобто формується по усьому переліку питань з початкової дисципліни та містить 20 запитань. Студент повинен вибрати правильну відповідь із декількох запропонованих.

Загальний бал залікової контрольної роботи еквівалентний відсотку правильних відповідей із загального обсягу питань залікової контрольної роботи. Максимальна кількість балів за залікову контрольну роботу складає 20 балів.

Контроль самостійної роботи студента зф проводиться згідно з таблицею 2.4. Консультації по самостійній роботі студента надає викладач у електронному вигляді через електронну адресу кафедри екологічного права і контролю – low-ekology@odeku.edu.ua, або через особисту електронну пошту викладача – buzian1@gmail.com (Швидченко І.Г.)

Таблиця 2.4 - Терміни контролю самостійної роботи студента

Етапи роботи	Строк контролю	Бал оцінювання
Вивчення лекційних тем	1 листопада - квітень	
Виконання завдань тестового модульного контролю №1	січень	50 балів
Виконання завдань тестового модульного контролю №2	квітень	50 балів
Виконання матеріалів практичного завдання	квітень	70 балів
Залік	За розкладом	20 балів

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Модуль ЗМЛ1 та ЗМЛ2

3.1.1. Повчання

ЗМЛ1«Земельне право як галузь права». При вивченні тем змістовного модулю 1 «Основи загальної теорії держави та права» студентам слід звернути увагу на аспекти, що наведені нижче.

При підготовці до теми 1 «**Земельне право як самостійна галузь права** » студент повинен знати матеріал з основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу треба звернути на: характеристику поняття та предмету земельного права; методам земельного права та системі земельного права; співвідношенню і взаємодії земельного права з іншими галузями правової

системи: аграрним, екологічним, фінансовим, господарським, цивільним, адміністративним, кримінальним правом. Крім того проаналізувати поняття та види джерел земельного права України.

При вивченні **теми 2 «Земельні правовідносини»** студент повинен знати матеріал з основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу треба звернути на: поняття та види земельних правовідносин; зміст земельних правовідносин; суб'єкти земельних правовідносин; об'єкти земельних правовідносин; співвідношення понять «земля», «земельна ділянка», «земельні ресурси»; підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин; земельно-правові норми; правовий механізм реалізації земельно-правових норм.

При вивченні **теми 3 «Право власності на землю»** студент повинен знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу слід приділити вивченню понять права власності на землю та особливості його об'єкту; особливості змісту права власності на землю; правомочності володіння, користування та розпорядження земельними ділянками; форми права власності на землю; суб'єкти права власності на землю; права та обов'язки власників земельних ділянок; підстави набуття, перехід та припинення права власності на земельні ділянки; купівля-продаж земельних ділянок; обмін земельних ділянок; дарування та спадкування земельних ділянок; передача земельних ділянок в іпотеку; правове регулювання приватизації земельних ділянок.

При вивченні **теми 4 «Право землекористування та інші права на землю»** студент повинен знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити змісту права землекористування; суб'єктам та об'єктам права землекористування; основним правам та обов'язкам землекористувачів; праву загального землекористування; порядку надання земельних ділянок у постійне

користування юридичним особам; особливостям землекористування на правах оренди; порядку укладення договорів оренди землі; істотним умовам договору оренди землі; зміні, припиненню, поновленню договорів оренди землі; суборенді землі та праву концесійного землекористування та його відмінність від права оренди землі .

При вивченні теми 5 **«Обмеження та обтяження прав на землю»** студенти повинні знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів і рекомендованої основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити аналізу поняття обмежень та обтяжень прав на землю; земельного сервітуту як окремого різновиду обтяжень прав на землю; видів земельних сервітутів; підставам та порядку встановлення земельних сервітутів; підставам та порядку припинення земельних сервітутів; поняттям емфітевзису і суперфіцію; підставам та порядку встановлення емфітевзису і суперфіцію; підставам та порядку припинення емфітевзису і суперфіцію; праву добросусідства.

ЗМЛ12 «Управління в галузі використання та охорони земель»

При вивченні тем змістовного модулю 2 **«Управління в галузі використання та охорони земель»** студентам слід звернути увагу на аспекти, що наведені нижче.

При вивченні теми 6 **«Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель»** студенти повинні знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів і рекомендованої основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити аналізу поняття управління в галузі використання та охорони земель; поняття функцій управління; планування використання та охорони земель; розподілу та перерозподілу земель; нормуванню та стандартизації у сфері використання та охорони земель. Особливу увагу приділити аналізу моніторингу земель;

контролю за використанням, відтворенням та охороною земель; ведення державного земельного кадастру; землеустрою; порядку вирішення земельних спорів.

При вивченні теми **7 «Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них»** студенти повинні знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів і рекомендованої основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити аналізу поняття, ознак та принципів державної реєстрації прав на земельні ділянки; правам та обов'язкам осіб, зацікавлених у державній реєстрації своїх прав на земельні ділянки; стадіям державної реєстрації прав на земельні ділянки; співвідношенню процедур державної реєстрації прав на земельні ділянки, державної реєстрації документів, що посвідчують такі права, та державної реєстрації земельних ділянок; порядку присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці.

При вивченні теми **8 «Правове регулювання плати за землю»** студенти повинні знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів і рекомендованої основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити характеристиці форм плати за землю; поняття земельного податку; правового режиму земельного податку; об'єктам оподаткування; платників земельного податку; порядку сплати земельного податку; поняттю орендної плати; правового режиму орендної плати за землю; орендної плати за землі державної та комунальної власності; поняттю грошової оцінки земель.

При вивченні теми **9 «Правова охорона земель»** студенти повинні знати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу при вивченні теми слід приділити характеристиці поняття та змісту правової охорони земель; суб'єктам та об'єктам правової охорони земель; захисту сільськогосподарських та лісогосподарських угідь від

необґрунтованого вилучення їх для інших потреб; захисту земель від несприятливих природних і техногенних процесів; рекультивації порушених земель; консервації земель; особливості правової охорони ґрунтів.

При вивченні теми **10 «Юридична відповідальність за земельні правопорушення»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити змісту характеристики поняття та видів юридичної відповідальності за земельні правопорушення; адміністративної відповідальності за земельні правопорушення; кримінальної відповідальності за злочини у галузі земельних відносин; господарсько-правової відповідальності за земельні правопорушення; майнової відповідальності за завдану шкоду; відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва; земельно-правової відповідальності.

При вивченні теми **11 «Правовий режим земель сільськогосподарського призначення»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити змісту та характеристиці поняття та змісту правового режиму земель; поділу земель на категорії; поняття цільового призначення земель; порядку зміни цільового призначення земельних ділянок; поняття функціонального використання земель; поняття і складу земель сільськогосподарського призначення; особливостям використання земель сільськогосподарського призначення; особливостям правової охорони сільськогосподарських земель в Україні.

При вивченні теми **12 «Правовий режим земель лісогосподарського призначення»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити характеристиці поняття та складу земель лісогосподарського призначення, їх співвідношення з поняттям «ліс»;

відмежуванню земель лісогосподарського призначення від земельних ділянок під нелісовими насадженнями; правовим формам використання земель лісогосподарського призначення; поняття лісового сервітуту; особливостям правової охорони земель лісогосподарського призначення.

При вивченні теми **13 «Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити характеристиці поняття та складу земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення; особливостям використання земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення; особливостям правової охорони земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.

При вивченні теми **14 «Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити характеристиці поняття та складу земель рекреаційного призначення; особливостям використання земель рекреаційного призначення; поняття та складу земель оздоровчого призначення; особливостям використання земель оздоровчого призначення; особливостям правової охорони земель рекреаційного, оздоровчого призначення; поняття та складу земель історико-культурного призначення; особливостям використання земель історико-культурного призначення; особливостям правової охорони земель історико-культурного призначення.

При вивченні теми **15 «Правовий режим інших категорій земель в Україні»** студенти повинні опанувати матеріал з рекомендованих нормативно-правових документів та основної літератури [1,2,3,4,5].

Особливу увагу необхідно приділити характеристиці поняття та складу земель водного фонду; правового режиму окремих різновидів земель водного фонду та правовим формам використання земель водного фонду; особливостям здійснення права власності та права користування землями водного фонду; особливостям правової охорони земель водного фонду; поняття земель житлової та громадської забудови; співвідношенню понять «землі населених пунктів» та «землі житлової та громадської забудови»; складу земель житлової та громадської забудови; особливостям правового режиму земель населених пунктів; правового режиму поселень за межами населених пунктів; особливостям правової охорони земель житлової та громадської забудови; поняття земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення; особливостям використання земель «іншого призначення»

3.1.2. Питання для самоперевірки

Тема 1. Земельне право як самостійна галузь права.

1. Дайте визначення поняттю земельного права*.
2. Дайте визначення джерелам земельного законодавства*.
3. Закони, як основні джерела земельного законодавства*.
4. Як класифікуються джерела земельного законодавства?
5. На які основні групи можливо розділити конституційні норми, що регулюють земельні правовідносини.
6. Назвіть основні закони в системі земельного законодавства*.
7. Які міжнародні конвенції ратифікувала Україна у галузі охорони та використання земельних ресурсів?

Література: [1,2,3].

Тема 2. Земельні правовідносини.

1. *Поняття та види земельних правовідносин**.
2. *Визначте зміст земельних правовідносин**.
3. *Дайте визначення поняттю «суб'єкти земельних правовідносин»**.
4. *Дайте визначення поняттю «об'єкти земельних правовідносин»**.
5. *Співвідношення понять «земля», «земельна ділянка», «земельні ресурси»**.
6. *Назвіть підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин**.
7. Охарактеризуйте земельно-правові норми.
8. Проаналізуйте правовий механізм реалізації земельно-правових норм.

Література: [3,4,5].

Тема 3. Право власності на землю

1. *Дайте визначення поняттю права власності на землю**.
2. *Земля як об'єкт права власності**.
3. *Земельна право- та дієздатність**.
4. *Охарактеризуйте суб'єкти права власності на землю**.
5. *Зміст права власності на землю**.
6. *Дайте визначення праву приватної власності на землю**.
7. *Дайте визначення праву державної власності на землю**.
8. *Дайте визначення праву комунальної власності на землю**.
9. Які особливості права власності на землю іноземних громадян, іноземних юридичних осіб та іноземних держав.
10. *Права та обов'язки власників земельних ділянок**.

Література: [1,2,5].

Тема 4. Право землекористування та інші права на землю

1. *Дайте визначення права землекористування**.
2. Назвіть основні принципи права землекористування.
3. *Надайте характеристику праву постійного землекористування**.

4. Надайте характеристику праву орендного землекористування*.
5. Надайте характеристику праву концесійного землекористування*.
6. Надайте характеристику прав та обов'язків землекористувачів*.

Література: [1,3,4,5].

Тема 5. Обмеження та обтяження прав на землю.

1. Поняття та види обмежень прав на землю*
2. Що таке земельний сервітут*?
3. Який зміст та строк земельного сервітуту?
4. Як встановлюється плата за використання земельного сервітуту?
5. Поняття та засоби припинення сервітуту*.
6. Поняття емфітевзису і суперфіцію*.
7. Які є підстави та порядок встановлення емфітевзису і суперфіцію*.
8. Які є підстави та порядок припинення емфітевзису і суперфіцію.
9. Визначте поняття та зміст добросусідства у земельному праві*.

Література: [1,2,4,5].

Тема 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель.

1. Аналіз поняття управління в галузі використання та охорони земель*.
2. Дайте визначення поняттю «функції управління»*.
3. Як здійснюється планування використання та охорони земель?
4. Дайте визначення поняттям «розподіл» та «перерозподіл» земель*.
5. Що таке нормування та стандартизація у сфері використання та охорони земель*?
6. Зробіть детальний аналіз моніторингу земель.
7. Як проходить контроль за використанням, відтворенням та охороною земель?
8. Як ведеться державний земельний кадастр*?

9. Дайте визначення поняттю «землеустрій»*.

10. Який є порядок вирішення земельних спорів*?

Література: [1, 5].

Тема 7. Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.

1. Зробіть аналіз поняття, ознак та принципів державної реєстрації прав на земельні ділянки.

2. Дайте визначення прав та обов'язків осіб, зацікавлених у державній реєстрації своїх прав на земельні ділянки*.

3. Назвіть стадії державної реєстрації прав на земельні ділянки*.

4. Яке співвідношення процедур державної реєстрації прав на земельні ділянки, державної реєстрації документів, що посвідчують такі права, та державної реєстрації земельних ділянок.

5. Визначте порядок присвоєння кадастрового номеру земельній ділянці*.

Література: [1,2,].

Тема 8. Правове регулювання плати за землю.

1. Охарактеризуйте форми плати за землю*.

2. Визначте поняття земельного податку*.

3. Який правовий режим земельного податку?

4. Визначте об'єкти оподаткування*.

5. Дайте визначення платників земельного податку.

6. Який є порядок сплати земельного податку?

7. Що таке орендна плати за землю*?

8. Який правовий режим орендної плати за землю?

9. Особливості орендної плати за землі державної та комунальної власності*.

10. Дайте визначення поняттю грошової оцінки земель.

Література: [4,5].

Тема 9. Правова охорона земель.

1. Дайте визначення характеристиці поняття та змісту правової охорони земель*.
2. Дайте визначення суб'єктам та об'єктам правової охорони земель*.
3. Дайте характеристику захисту сільськогосподарських та лісогосподарських угідь від необґрунтованого вилучення їх для інших потреб.
4. Дайте визначення захисту земель від несприятливих природних і техногенних процесів.
5. Що таке рекультивация порушених земель*?
6. Що таке консервація земель та які її особливості*?
7. Назвіть особливості правової охорони ґрунтів*.

Література: [1,2,5].

Тема 10. Юридична відповідальність за земельні правопорушення

1. Визначте поняття юридичної відповідальності за земельні правопорушення*.
2. Дайте характеристику земельного правопорушення як підставі юридичної відповідальності*.
3. Кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства*.
4. Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства*.
5. Цивільно-правова відповідальність за порушення земельного законодавства*.
6. Матеріальна та дисциплінарна відповідальність за порушення земельного законодавства*.

Література: [1,2,3,4,5].

Тема 11. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

1. Визначте склад земель сільськогосподарського призначення*.
2. Що таке принцип пріоритетності земель сільськогосподарського призначення.
3. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення*.
4. Суб'єкти права сільськогосподарського землекористування та загальна характеристика їх правового статусу*.
5. В чому суть раціонального використання земель сільськогосподарського призначення?
6. Вкажіть законодавчі обмеження у використанні земель сільськогосподарського призначення*.

Література: [1,2,5].

Тема 12. Правовий режим земель лісогосподарського призначення

1. Дайте визначення поняттю та складу земель лісогосподарського призначення*
2. Охарактеризуйте співвідношення поняття «землі лісогосподарського призначення» із поняттям «ліс»*.
3. Які є особливості використання земель лісогосподарського призначення*?
4. Дайте характеристику основним правовим формам використання земель лісогосподарського призначення*.

Література: [1,4,5].

Тема 13. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення

1. Розкрийте поняття та склад земель природно-заповідного фонду та

іншого природоохоронного призначення*.

2. Які є особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду*?
3. Поняття, склад та особливості правового режиму земель іншого природоохоронного призначення*.

Література: [1,4,5].

Тема 14. Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення

1. Поняття та склад земель рекреаційного призначення*.
2. Особливості правового режиму земель рекреаційного призначення*.
3. Поняття та склад земель оздоровчого призначення*.
4. Особливості правового режиму земель оздоровчого призначення*.
5. Поняття та склад земель історико-культурного призначення*.
6. Які є особливості правового режиму земель історико-культурного призначення*?

Література: [1,2,3].

Тема 15. Правовий режим інших категорій земель в Україні

1. Дайте характеристику поняття та складу земель водного фонду*.
2. Який правовий режим окремих різновидів земель водного фонду та правових форм використання земель водного фонду?
3. Які є особливості здійснення права власності та права користування землями водного фонду*?
4. Назвіть особливості правової охорони земель водного фонду*.
5. Дайте визначення поняттю земель житлової та громадської забудови*.
6. Яке співвідношення понять «землі населених пунктів» та «землі житлової та громадської забудови»?
7. Визначте склад земель житлової та громадської забудови*.

8. Які особливості правового режиму земель населених пунктів*?
 9. Який правовий режим поселень за межами населених пунктів?
 10. Особливості правової охорони земель житлової та громадської забудови*.
 11. Дайте визначення поняттю земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення*.
 12. Які є особливості використання земель «іншого призначення»*?
- Література: [1,5].*

* - підкреслено та виділено курсивом питання базових результатів навчання.

3.2. Питання до семінарських занять модуля ЗМП1

Тема 1. Земельне право як галузь права. Джерела земельного права.

1. Поняття, предмет і система земельного права.
2. Види земельно-правових інститутів.
3. Методи регулювання земельних відносин.
4. Приватно-правові та публічно-правові засади в регулюванні земельних відносин.
5. Принципи земельного права.
6. Джерела земельного права: загальна характеристика.
7. Співвідношення земельного права з природноресурсовим та іншими галузями права.
8. Становлення і розвиток земельного права в Україні.

Література: [1,4,5].

Тема 2. Земельні правовідносини.

1. Поняття, особливості та види земельних правовідносин.
2. Об'єктний склад земельних правовідносин.
3. Земля як об'єкт права власності Українського народу. Проблеми реалізації права власності на землю Українського народу.

4. Специфіка суб'єктного складу земельних правовідносин.
5. Зміст земельних правовідносин.
6. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.

Література: [3,4,5].

Тема 3. Право власності на землю. Правові засади угод щодо земельних ділянок. Правове регулювання приватизації земельних ділянок.

1. Поняття, основні ознаки та зміст права власності на землю.
2. Суб'єкти та об'єкти права власності на землю.
3. Право приватної власності на землю.
4. Право комунальної власності на землю. Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері земельних відносин.
5. Право державної власності на землю.
6. Право спільної власності на землю.
7. Право власності на землю іноземних громадян, іноземних юридичних осіб та іноземних держав.
8. Підстави і порядок виникнення та припинення права власності на землю.
9. Право власності на землю та інші природні об'єкти в поресурсових кодексах і законах.

Література: [1,2,5].

Тема 4. Право землекористування. Обмеження та обтяження прав на землю. Право на земельну частку (пай).

1. Поняття і принципи права землекористування.
2. Право постійного землекористування.
3. Право орендного землекористування.
4. Право концесійного землекористування.
5. Права і обов'язки землекористувачів.
6. Які є особливості обмеження та обтяження прав на землю?

7. Поняття, істотні ознаки та функції обмежень прав на землю.
Класифікація обмежень прав на землю.
8. Земельний сервітут як окремий різновид обтяжень прав на землю:
поняття, види.
9. Підстави і порядок виникнення та припинення права земельного сервітуту.
10. Емфітевзис та суперфіцій як обтяження права користування земельною ділянкою.
11. Поняття і зміст добросусідства в земельному праві.
12. Визначте право на земельну частку (пай).

Література: [1,3,4,5].

Тема 5. Правовідносини у сфері державної реєстрації земельних ділянок та прав на них.

1. Ведення державного земельного кадастру.
2. Державна реєстрація земельної ділянки та прав на неї як складова державного земельного кадастру.
3. Землеустрій: поняття, правові форми, види, порядок здійснення.
4. Юридичне значення ведення землеустрою.

Література: [1,2,4,5].

Тема 6. Правове регулювання управління в галузі використання та охорони земель.

1. Поняття та зміст управління у галузі використання та охорони земель.
2. Система і повноваження органів управління у галузі використання та охорони земель.
3. Особливості окремих управлінських функцій в галузі використання та охорони земель.

4. Моніторинг земель: поняття, правові форми, види, порядок здійснення та юридичне значення. Контроль за додержанням законодавства у сфері використання та охорони земель.
 5. Планування використання земель.
 6. Встановлення та зміна цільового призначення земельної ділянки.
 7. Нормування і стандартизація у галузі використання та охорони земель.
- Література: [3,4,5].*

Тема 7. Юридична відповідальність за земельні правопорушення.

1. Поняття та види юридичної відповідальності в земельному праві України.
 2. Правові підстави юридичної відповідальності в земельному праві України.
 3. Особливості цивільно-правової відповідальності в земельному праві України.
 4. Особливості адміністративно-правової відповідальності в земельному праві України.
 5. Кримінально-правова відповідальність у земельному праві України.
 6. Юридична відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки.
- Література: [1,4,5].*

Тема 8. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

1. Поняття правового режиму земель України. Склад земель України.
2. Визначення та склад земель сільськогосподарського призначення.
3. Суть та значення принципу пріоритетності земель сільськогосподарського призначення.
4. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
5. Суб'єкти права сільськогосподарського землекористування та загальна характеристика їх правового статусу.

Література: [1,2,5].

Тема 9. Правовий режим земель лісгосподарського призначення.

1. Поняття лісового фонду.
2. Поняття земель лісгосподарського призначення.
3. Правові форми використання земель лісгосподарського призначення.
4. Особливості загального і спеціального лісокористування на землях лісгосподарського призначення .

Література: [1,2,5].

Тема 10. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.

1. Поняття, склад та використання земель природно-заповідного призначення.
2. Землі іншого природоохоронного призначення та їх використання.
3. Ознаки земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.
4. Правовий режим національних природних парків.

Література: [1,2].

Тема 11. Правовий режим земель рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення

1. Землі оздоровчого призначення та їх використання.
2. Поняття, склад та використання земель рекреаційного призначення.
3. Склад та використання земель історико-культурного призначення.
4. Особливості надання земель оздоровчого призначення.
5. Характеристика державного кадастру природних лікувальних властивостей.
6. Правове регулювання справляння плати за землі рекреаційного призначення.

Література: [1,5].

Тема 12. Правовий режим інших категорій земель в Україні. Правовий режим земель водного фонду. Правовий режим земель житлової та громадської забудови. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

1. Поняття та склад земель водного фонду.
2. Правові форми використання земель водного фонду.
3. Правовий режим прибережних захисних смуг, смуг відведення і берегових смуг водних шляхів.
4. Правовий режим територій і зон санітарної охорони водних об'єктів.
5. Поняття та склад земель житлової та громадської забудови.
6. Суть категорії «населений пункт».
7. Процедура встановлення меж адміністративно-територіальних утворень.
8. Правові форми використання земель житлової та громадської забудови
9. Використання земель житлової та громадської забудови на засадах суперфіцію.
10. Правові засади управління в сфері використання і охорони земель житлової та громадської забудови
11. Право на забудову земельної ділянки.
12. Загальна характеристика земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.
13. Правовий режим земель промисловості.
14. Правовий режим земель транспорту.
15. Правовий режим земель зв'язку та енергетичної системи.
16. Правовий режим земель оборони та іншого призначення.

Література: [1,2, 4,5].

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМЛ1

1. В якому нормативно-правовому акті міститься визначення поняття “земля”? [література: 1- стор. 6].
2. У Земельному Кодексі України земля розглядається як: [література: 1- стор. 6].
3. Земельні ресурси – це : [література: 2- стор. 16].
4. Ознаками землі як природного ресурсу є: [література: 1- стор. 18].
5. Предметом земельного права є: [література: 1- стор. 15].
6. Суб’єктами земельних правовідносин є: [література: 1- стор. 26].
7. Система земельного права — це: [література: 1- стор. 23]..
8. Інститутами земельного права є: [література: 2- стор. 33].
9. Постанова Кабінету Міністрів з питань регулювання земельних відносин приймається: [література: 1- стор. 15].
10. Земельна ділянка – це: [література: 3- стор. 45]..
11. Завданням земельного законодавства є: [література: 1- стор. 32].
12. Основою права власності на землю в Україні є: [література: 2- стор. 113].
13. Суб’єктами права приватної власності на землю є: [література: 2- стор. 114].
14. Право власності на землю – це право: [література: 1- стор. 145].
15. Об’єктом права власності на землю є: [література: 1- стор. 126].
16. Земля в Україні може перебувати: [література: 1- стор. 156].
17. Суб’єктами права комунальної власності на землю є: [література: 2- стор. 186].
18. Суб’єктами права державної власності на землю є: [література: 1- стор. 178].

19. Право власності на землю в Україні іноземні громадяни: [література: 1- стор. 180].
20. Право власності на землю в Україні особи без громадянства: [література: 1- стор. 181].
21. Право власності на земельну ділянку поширюється в її межах: [література: 1- стор. 177].
22. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є: [література: 3- стор. 232].
23. У державній власності перебувають: [література: 1- стор. 211].
24. Суб'єктами права спільної власності на земельні ділянки територіальних громад можуть бути: [література: 1- стор. 216].
25. Однією з форм власності на землю є: [література: 1- стор. 216]..
26. У спільній частковій власності перебувають земельні ділянки: [література: 1- стор. 219].
27. Суб'єктами спільної сумісної власності на земельні ділянки можуть бути: [література: 1- стор. 219].
28. Суб'єктами права власності на землі державної власності є: [література: 2- стор. 213].
29. Іноземні громадяни та особи без громадянства приймати земельні ділянки у спадщину: [література: 4- стор. 145].
30. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є: [література: 1- стор. 220].
31. Суб'єктами права комунальної власності на земельні ділянки можуть бути: [література: 1- стор. 221].
32. Підставами припинення права державної власності є: [література: 1- стор. 220]
33. Землі сільськогосподарського призначення, прийняті у спадщину іноземними громадянами, а також особами без громадянства, підлягають відчуженню: [література: 5- стор. 257].

34. Право на безоплатну передачу із земель державної та комунальної власності мають: [література: 4- стор. 278].
35. Земельна ділянка може належати на праві спільної сумісної власності: [література: 1- стор. 246].
36. Громадяни України можуть бути суб'єктами права власності на землю за таких обставин: [література: 1- стор. 198].
37. Самовільно зайняті земельні ділянки підлягають поверненню власникам землі або землекористувачам: [література: 1- стор. 199].
38. У постійне користування передаються земельні ділянки: [література: 1- стор. 226].
39. Право оренди земельної ділянки засвідчується: [література: 4- стор. 300].
40. Право постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають: [література: 4- стор. 311].
41. До прав землекористувачів належать: [література: 3- стор. 249].
42. Право постійного користування земельною ділянкою – це право: [література: 3- стор. 251].
43. Форма орендної плати за земельні ділянки комунальної власності: [література: 3- стор. 238].
44. Орендодавцями землі є громадяни і юридичні особи, в яких перебувають земельні ділянки: [література: 3- стор. 246].
45. Довгострокова оренда земельної ділянки встановлюється терміном: [література: 3- стор. 256].
46. Покупцями земельних ділянок сільськогосподарського призначення можуть бути: [література: 1- стор. 345].
47. Найдовший строк надання землі в оренду чинне законодавство передбачає (у роках): [література: 1- стор. 356].
48. Орендована земельна ділянка або її частина може передаватись орендарем у володіння та користування іншій особі (в суборенду): [література: 3- стор. 233].

49. **Форми орендної плати:** [література: 2- стор. 368].
50. **Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб називається:** [література: 1- стор. 369].
51. **Право користування чужою земельною ділянкою для потреб будівництва називається:** [література: 2- стор. 355].
52. **Охоронні зони створюються навколо таких об'єктів:** [література: 5- стор. 387].

4.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМЛІ2

1. **Право земельного сервітуту виникає:** [література: 1- стор. 367].
2. **Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів:** [література: 3- стор. 411].
3. **У межах санітарно-захисних зон забороняється:** [література: 3- стор. 276].
4. **Обмеження прав на земельну ділянку може бути здійснено шляхом:** [література: 4- стор. 226].
5. **Земельний сервітут може бути:** [література: 3- стор. 286].
6. **Право земельного сервітуту – це:** [література: 3- стор. 288].
7. **Встановлення земельного сервітуту на земельну ділянку:** [література: 3- стор. 289].
8. **Земельний сервітут може бути встановлений на підставі:** [література: 3- стор. 290].
9. **Договір про встановлення земельного сервітуту обов'язково підлягає:** [література: 3- стор. 292].
10. **У разі переходу прав на земельну ділянку, щодо якої встановлений земельний сервітут, до іншої особи, дія земельного сервітуту:** [література: 3- стор. 311].

11. Власник чи користувач земельної ділянки, на яку встановлено земельний сервітут, вимагати відповідної винагороди за його встановлення: [література: 4- стор. 375].

12. Особа, в інтересах якої встановлений земельний сервітут може передавати його, іншим фізичним та юридичним особам шляхом: [література: 2- стор. 357].

13. Підставою для припинення права власності на земельну ділянку є: [література: 3- стор. 345].

14. Земельна ділянка може бути конфіскована: [література: 1- стор. 413].

15. Право власності на земельну ділянку виникає: [література: 1- стор. 415].

16. Безоплатна передача земельних ділянок державної та комунальної власності у власність громадян проводиться у разі: [література: 1- стор. 367].

17. Нормою безоплатної передачі земельних ділянок громадянам для ведення особистого селянського господарства є: [література: 1- стор. 269].

18. Нормою безоплатної передачі земельних ділянок громадянам для індивідуального дачного будівництва є: [література: 1- стор. 270].

19. Громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення садівництва в таких розмірах: [література: 1- стор. 271].

20. Підставою дарування земельної ділянки є: [література: 4- стор. 422].

21. Збитки власникам земельних ділянок і землекористувачам відшкодовують: [література: 5- стор. 367].

22. Віднесення земель до тієї чи іншої категорії здійснюється на підставі рішень: [література: 2- стор. 432].

23. Зміна цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб, здійснюється за ініціативою: [література: 2- стор. 435].

24. Консервація земель визначається як: [література: 1- стор. 458].
25. Консервація земель здійснюється за рішенням: [література: 1- стор. 459].
26. Консервація земель здійснюється на підставі: [література: 1- стор. 460].
27. Охорона земель розглядається як: [література: 3- стор. 389].
28. Контроль за використанням та охороною земель полягає у: [література: 3- стор. 391].
29. Проведення моніторингу земель і ґрунтів не передбачає: [література: 3- стор. 393].
30. Чи підлягає шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону земель, відшкодуванню? [література: 4- стор. 377].
31. Земельні спори вирішуються: [література: 4- стор. 388].
32. Відповідно до Земельного кодексу України, які види юридичної відповідальності передбачено за порушення земельного законодавства? [література: 1- стор. 457].
33. Самовільне зайняття земельної ділянки тягне: [література: 1- стор. 359].
34. За яке земельне правопорушення передбачена кримінальна відповідальність: [література: 1- стор. 458].
35. За яке земельне правопорушення передбачена адміністративна відповідальність? [література: 1- стор. 460].
36. Відповідно до Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи не несуть юридичну відповідальність за такі порушення: [література: 1- стор. 458].
37. Який вид відповідальності передбачено за невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням? [література: 1- стор. 460].
38. Підставою юридичної відповідальності за земельні правопорушення є: [література: 1- стор. 458].

39. За які злочини у сфері земельних відносин настає кримінальна відповідальність? [література: *1- стор. 458*].

40. При вчиненні яких земельних правопорушень до адміністративної відповідальності притягуються тільки громадяни? [література: *1- стор. 460*].

41. При вчиненні яких земельних правопорушень до адміністративної відповідальності притягуються тільки посадові особи? [література: *1- стор. 461*].

42. Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування: [література: *1- стор. 344*].

43. Визначте, які землі належать до земель сільськогосподарського призначення: [література: *1- стор. 118*].

44. Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватися у власність: [література: *1- стор. 120*].

45. Назвіть суб'єктів, які можуть мати земельні ділянки на праві власності та оренди для ведення особистого селянського господарства: [література: *1- стор. 124*].

46. Громадянам України – членам фермерських господарств земельні ділянки: [література: *1- стор. 126*].

47. Земельні ділянки надаються громадянам для ведення фермерського господарства: [література: *1- стор. 132*].

48. Землі сільськогосподарського призначення можуть передаватися у власність: [література: *1- стор. 133*].

49. Резервний фонд земель: [література: *1- стор. 135*].

50. До земель житлової та громадської забудови належать: [література: *5- стор. 366*].

51. Громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва можуть передаватися: [література: *5- стор. 371*].

52. Зміна цільового призначення особливо цінних земель, розташованих у межах населеного пункту, проводиться: [література: 5- стор. 373].
53. Забудова територій передбачає здійснення: [література: 5- стор. 375].
54. Прибудинкова територія визначається як: [література: 5- стор. 376].
55. Присадибна земельна ділянка – це: [література: 5- стор. 376].
56. Забудова земельних ділянок, які надаються для містобудівних потреб, здійснюється: [література: 5- стор. 379].
57. До земель громадської забудови належать земельні ділянки: [література: 5- стор. 380].
58. У разі приватизації громадянами багатоквартирного жилого будинку відповідна земельна ділянка може передаватися об'єднанню власників: [література: 5- стор. 381].
59. Землі природно-заповідного фонду – це: [література: 1- стор. 244].
60. Землі природно-заповідного фонду можуть перебувати: [література: 1- стор. 246].
61. При створенні природних заповідників земельні ділянки: [література: 1- стор. 248].
62. На території природних заповідників: [література: 1- стор. 249].
63. До земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення належать: [література: 1- стор. 251].
64. До земель оздоровчого призначення належать: [література: 2- стор. 321].
65. На землях оздоровчого призначення забороняється: [література: 2- стор. 324].
66. Землі оздоровчого призначення можуть перебувати: [література: 2- стор. 326].

67. До земель рекреаційного призначення належать: [література: 2- стор. 327].
68. До складу земель рекреаційного призначення входять: [література: 2- стор. 329].
69. На землях рекреаційного призначення забороняється: [література: 2- стор. 331].
70. До земель історико-культурного призначення належать: [література: 3- стор. 322].
71. Включення територій та об'єктів до переліку територій та об'єктів екологічної мережі України: [література: 3- стор. 345].
72. Які землі з указаних належать до земель лісогосподарського призначення? [література: 1- стор. 366].
73. Землі лісогосподарського призначення надаються: [література: 1- стор. 368].
74. Землі лісогосподарського призначення можуть перебувати: [література: 1- стор. 369].
75. Землі лісогосподарського призначення можуть надаватися у приватну власність: [література: 1- стор. 370].
76. Земельні ділянки лісогосподарського призначення можуть надаватися в постійне користування: [література: 1- стор. 371].
77. До земель водного фонду належать землі, зайняті: [література: 5- стор. 432].
78. Водоохоронні зони встановлюються з метою: [література: 5- стор. 433].
79. На території водоохоронної зони забороняється: [література: 5- стор. 435].
80. Прибережна захисна смуга водних об'єктів є частиною: [література: 5- стор. 438].
81. Розмір прибережної захисної смуги уздовж морів установлюється: [література: 5- стор. 440].

82. Розмір та межі прибережної захисної смуги в межах населених пунктів установлюються: [література: 5- стор. 442].

83. Користування землями водного фонду може бути: [література: 5- стор. 445].

84. Укажіть суб'єктів постійного користування землями водного фонду: [література: 5- стор. 447].

85. Землі водного фонду, зайняті прибережними захисними смугами, можуть використовуватися на умовах оренди для: [література: 5- стор. 449].

86. Укажіть види господарської діяльності, які забороняються у межах прибережних захисних смуг річок, навколо водойм та на островах: [література: 5- стор. 451].

87. Назвіть види господарської діяльності, які забороняються у прибережних захисних смугах уздовж морів: [література: 5- стор. 453].

88. Берегові смуги водних шляхів установлюються з метою: [література: 5- стор. 457].

89. Землями промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення визнаються земельні ділянки, надані в установленому порядку: [література: 1- стор. 478].

90. Розміщення споруд та інших об'єктів транспорту на землях, наданих у користування підприємствам транспорту, здійснюється: [література: 1- стор. 479].

91. До земель морського транспорту належать землі під: [література: 1- стор. 483].

92. Землі автомобільного транспорту поділяються на: [література: 1- стор. 488].

93. До земель авіаційного транспорту належать землі під: [література: 1- стор. 489].

94. Землі під трамвайно-тролейбусними депо, вагоноремонтними заводами, спорудами енергетичного і колійного господарства, сигналізації і зв'язку відносять до земель : [література: 1- стор. 492].

95. Уздовж трубопроводів установлюються охоронні зони. Земля в межах охоронних зон: [література: 1- стор. 494].

96. Землі під канатними дорогами належать до земель: [література: 1- стор. 496].

97. До земель зв'язку належать земельні ділянки, надані: [література: 1- стор. 499].

98. Землі атомної енергетики та космічної системи відносять до наступних категорій: [література: 3- стор. 401].

99. Землі, надані під електрогенеруючі об'єкти (атомні, теплові, гідроелектростанції, електростанції з використанням енергії вітру і сонця та інших джерел), під об'єкти транспортування електроенергії до користувача, визнаються: [література: 3- стор. 403].

100. Землі оборони можуть перебувати: [література: 3- стор. 405].

101. Військовим частинам для виконання покладених на них функцій та завдань земельні ділянки надаються: [література: 3- стор. 406].

102. Землями промисловості визнаються землі: [література: 3- стор. 408].

103. Землі енергетичної системи – це такі, що: [література: 3- стор. 410].

4.3. Тестові завдання до залікової контрольної роботи.

1. В якому нормативно-правовому акті міститься визначення поняття “земля”? [література: 1- стор. 6].
2. У Земельному Кодексі України земля розглядається як: [література: 1- стор. 6].
3. Земельні ресурси – це : [література: 2- стор. 16].
4. Ознаками землі як природного ресурсу є: [література: 1- стор. 18].
5. Предметом земельного права є: [література: 1- стор. 15].
6. Суб'єктами земельних правовідносин є: [література: 1- стор. 26].

7. Система земельного права — це: [література: 1- стор. 23]..
8. Інститутами земельного права є: [література: 2- стор. 33].
9. Постанова Кабінету Міністрів з питань регулювання земельних відносин приймається: [література: 1- стор. 15].
10. Земельна ділянка – це: [література: 3- стор. 45]..
11. Завданням земельного законодавства є: [література: 1- стор. 32].
12. Основою права власності на землю в Україні є: [література: 2- стор. 113].
13. Суб'єктами права приватної власності на землю є: [література: 2- стор. 114].
14. Право власності на землю – це право: [література: 1- стор. 145].
15. Об'єктом права власності на землю є: [література: 1- стор. 126].
16. Земля в Україні може перебувати: [література: 1- стор. 156].
17. Суб'єктами права комунальної власності на землю є: [література: 2- стор. 186].
18. Суб'єктами права державної власності на землю є: [література: 1- стор. 178].
19. Право власності на землю в Україні іноземні громадяни: [література: 1- стор. 180].
20. Право власності на землю в Україні особи без громадянства: [література: 1- стор. 181].
21. Право власності на земельну ділянку поширюється в її межах: [література: 1- стор. 177].
22. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є: [література: 3- стор. 232].
23. У державній власності перебувають: [література: 1- стор. 211].
24. Суб'єктами права спільної власності на земельні ділянки територіальних громад можуть бути: [література: 1- стор. 216].
25. Однією з форм власності на землю є: [література: 1- стор. 216]..

26. У спільній частковій власності перебувають земельні ділянки:
[література: 1- стор. 219].
27. Суб'єктами спільної сумісної власності на земельні ділянки можуть бути: [література: 1- стор. 219].
28. Суб'єктами права власності на землі державної власності є:
[література: 2- стор. 213].
29. Іноземні громадяни та особи без громадянства приймати земельні ділянки у спадщину: [література: 4- стор. 145].
30. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є: [література: 1- стор. 220].
31. Суб'єктами права комунальної власності на земельні ділянки можуть бути: [література: 1- стор. 221].
32. Підставами припинення права державної власності є: [література: 1- стор. 220]
33. Землі сільськогосподарського призначення, прийняті у спадщину іноземними громадянами, а також особами без громадянства, підлягають відчуженню: [література: 5- стор. 257].
34. Право на безоплатну передачу із земель державної та комунальної власності мають: [література: 4- стор. 278].
35. Земельна ділянка може належати на праві спільної сумісної власності:
[література: 1- стор. 246].
36. Громадяни України можуть бути суб'єктами права власності на землю за таких обставин: [література: 1- стор. 198].
37. Самовільно зайняті земельні ділянки підлягають поверненню власникам землі або землекористувачам: [література: 1- стор. 199].
38. У постійне користування передаються земельні ділянки: [література: 1- стор. 226].
39. Право оренди земельної ділянки засвідчується: [література: 4- стор. 300].

40. Право постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають: [література: 4- стор. 311].
41. До прав землекористувачів належать: [література: 3- стор. 249].
42. Право постійного користування земельною ділянкою – це право: [література: 3- стор. 251].
43. Форма орендної плати за земельні ділянки комунальної власності: [література: 3- стор. 238].
44. Орендодавцями землі є громадяни і юридичні особи, в яких перебувають земельні ділянки: [література: 3- стор. 246].
45. Довгострокова оренда земельної ділянки встановлюється терміном: [література: 3- стор. 256].
46. Покупцями земельних ділянок сільськогосподарського призначення можуть бути: [література: 1- стор. 345].
47. Найдовший строк надання землі в оренду чинне законодавство передбачає (у роках): [література: 1- стор. 356].
48. Орендована земельна ділянка або її частина може передаватись орендарем у володіння та користування іншій особі (в суборенду): [література: 3- стор. 233].
49. Форми орендної плати: [література: 2- стор. 368].
50. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб називається: [література: 1- стор. 369].
51. Право користування чужою земельною ділянкою для потреб будівництва називається: [література: 2- стор. 355].
52. Охоронні зони створюються навколо таких об'єктів: [література: 5- стор. 387].
53. Право земельного сервітуту виникає: [література: 1- стор. 367].
54. Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів: [література: 3- стор. 411].

55. У межах санітарно-захисних зон забороняється: [література: 3- стор. 276].
56. Обмеження прав на земельну ділянку може бути здійснено шляхом: [література: 4- стор. 226].
57. Земельний сервітут може бути: [література: 3- стор. 286].
58. Право земельного сервітуту – це: [література: 3- стор. 288].
59. Встановлення земельного сервітуту на земельну ділянку: [література: 3- стор. 289].
60. Земельний сервітут може бути встановлений на підставі: [література: 3- стор. 290].
61. Договір про встановлення земельного сервітуту обов'язково підлягає [література: 3- стор. 292].
62. У разі переходу прав на земельну ділянку, щодо якої встановлений земельний сервітут, до іншої особи, дія земельного сервітуту: [література: 3- стор. 311].
63. Власник чи користувач земельної ділянки, на яку встановлено земельний сервітут, вимагати відповідної винагороди за його встановлення: [література: 4- стор. 375].
64. Особа, в інтересах якої встановлений земельний сервітут може передавати його, іншим фізичним та юридичним особам шляхом: [література: 2- стор. 357].
65. Підставою для припинення права власності на земельну ділянку є: [література: 3- стор. 345].
66. Земельна ділянка може бути конфіскована: [література: 1- стор. 413].
67. Право власності на земельну ділянку виникає: [література: 1- стор. 415].
68. Безоплатна передача земельних ділянок державної та комунальної власності у власність громадян проводиться у разі: [література: 1- стор. 367].

- 69.Нормою безоплатної передачі земельних ділянок громадянам для ведення особистого селянського господарства є: [література: 1- стор. 269].
- 70.Нормою безоплатної передачі земельних ділянок громадянам для індивідуального дачного будівництва є: [література: 1- стор. 270].
- 71.Громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення садівництва в таких розмірах: [література: 1- стор. 271].
- 72.Підставою дарування земельної ділянки є: [література: 4- стор. 422].
- 73.Збитки власникам земельних ділянок і землекористувачам відшкодовують: [література: 5- стор. 367].
- 74.Віднесення земель до тієї чи іншої категорії здійснюється на підставі рішень: [література: 2- стор. 432].
- 75.Зміна цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб, здійснюється за ініціативою: [література: 2- стор. 435].
- 76.Консервація земель визначається як: [література: 1- стор. 458].
- 77.Консервація земель здійснюється за рішенням: [література: 1- стор. 459].
- 78.Консервація земель здійснюється на підставі: [література: 1- стор. 460].
- 79.Охорона земель розглядається як: [література: 3- стор. 389].
- 80.Контроль за використанням та охороною земель полягає у: [література: 3- стор. 391].
- 81.Проведення моніторингу земель і ґрунтів не передбачає: [література: 3- стор. 393].
- 82.Чи підлягає шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону земель, відшкодуванню? [література: 4- стор. 377].
- 83.Земельні спори вирішуються: [література: 4- стор. 388].

84. Відповідно до Земельного кодексу України, які види юридичної відповідальності передбачено за порушення земельного законодавства? [література: *1- стор. 457*].
85. Самовільне зайняття земельної ділянки тягне: [література: *1- стор. 359*].
86. За яке земельне правопорушення передбачена кримінальна відповідальність? [література: *1- стор. 458*].
87. За яке земельне правопорушення передбачена адміністративна відповідальність? [література: *1- стор. 460*].
88. Відповідно до Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи не несуть юридичну відповідальність за такі порушення: [література: *1- стор. 458*].
89. Який вид відповідальності передбачено за невиконання вимог щодо використання земель за цільовим призначенням? [література: *1- стор. 460*].
90. Підставою юридичної відповідальності за земельні правопорушення є: [література: *1- стор. 458*].
91. За які злочини у сфері земельних відносин настає кримінальна відповідальність? [література: *1- стор. 458*].
92. При вчиненні яких земельних правопорушень до адміністративної відповідальності притягуються тільки громадяни? [література: *1- стор. 460*].
93. При вчиненні яких земельних правопорушень до адміністративної відповідальності притягуються тільки посадові особи? [література: *1- стор. 461*].
94. Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність та надаються у користування: [література: *1- стор. 344*].
95. Визначте, які землі належать до земель сільськогосподарського призначення: [література: *1- стор. 118*].

96. Землі сільськогосподарського призначення не можуть передаватися у власність: [література: 1- стор. 120].
97. Назвіть суб'єктів, які можуть мати земельні ділянки на праві власності та оренди для ведення особистого селянського господарства: [література: 1- стор. 124].
98. Громадянам України – членам фермерських господарств земельні ділянки: [література: 1- стор. 126].
99. Земельні ділянки надаються громадянам для ведення фермерського господарства: [література: 1- стор. 132].
100. Землі сільськогосподарського призначення можуть передаватися у власність: [література: 1- стор. 133].
101. Резервний фонд земель: [література: 1- стор. 135].
102. До земель житлової та громадської забудови належать: [література: 5- стор. 366].
103. Громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва можуть передаватися: [література: 5- стор. 371].
104. Зміна цільового призначення особливо цінних земель, розташованих у межах населеного пункту, проводиться: [література: 5- стор. 373].
105. Забудова територій передбачає здійснення: [література: 5- стор. 375].
106. Прибудинкова територія визначається як: [література: 5- стор. 376].
107. Присадибна земельна ділянка – це: [література: 5- стор. 376].
108. Забудова земельних ділянок, які надаються для містобудівних потреб, здійснюється: [література: 5- стор. 379].

109. До земель громадської забудови належать земельні ділянки:
[література: 5- стор. 380].
110. У разі приватизації громадянами багатоквартирного жилого будинку відповідна земельна ділянка може передаватися об'єднанню власників: [література: 5- стор. 381].
111. Землі природно-заповідного фонду – це: [література: 1- стор. 244].
112. Землі природно-заповідного фонду можуть перебувати:
[література: 1- стор. 246].
113. При створенні природних заповідників земельні ділянки:
[література: 1- стор. 248].
114. На території природних заповідників: [література: 1- стор. 249].
115. До земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення належать:
[література: 1- стор. 251].
116. До земель оздоровчого призначення належать: [література: 2- стор. 321].
117. На землях оздоровчого призначення забороняється: [література: 2- стор. 324].
118. Землі оздоровчого призначення можуть перебувати: [література: 2- стор. 326].
119. До земель рекреаційного призначення належать: [література: 2- стор. 327].
120. До складу земель рекреаційного призначення входять: [література: 2- стор. 329].
121. На землях рекреаційного призначення забороняється: [література: 2- стор. 331].
122. До земель історико-культурного призначення належать:
[література: 3- стор. 322].
123. Включення територій та об'єктів до переліку територій та об'єктів екологічної мережі України: [література: 3- стор. 345].

124. Які землі з указаних належать до земель лісогосподарського призначення? [література: *1- стор. 366*].
125. Землі лісогосподарського призначення надаються: [література: *1- стор. 368*].
126. Землі лісогосподарського призначення можуть перебувати: [література: *1- стор. 369*].
127. Землі лісогосподарського призначення можуть надаватися у приватну власність: [література: *1- стор. 370*].
128. Земельні ділянки лісогосподарського призначення можуть надаватися в постійне користування: [література: *1- стор. 371*].
129. До земель водного фонду належать землі, зайняті: [література: *5- стор. 432*].
130. Водоохоронні зони встановлюються з метою: [література: *5- стор. 433*].
131. На території водоохоронної зони забороняється: [література: *5- стор. 435*].
132. Прибережна захисна смуга водних об'єктів є частиною: [література: *5- стор. 438*].
133. Розмір прибережної захисної смуги уздовж морів установлюється: [література: *5- стор. 440*].
134. Розмір та межі прибережної захисної смуги в межах населених пунктів установлюються: [література: *5- стор. 442*].
135. Користування землями водного фонду може бути: [література: *5- стор. 445*].
136. Укажіть суб'єктів постійного користування землями водного фонду: [література: *5- стор. 447*].
137. Землі водного фонду, зайняті прибережними захисними смугами, можуть використовуватися на умовах оренди для: [література: *5- стор. 449*].

138. Укажіть види господарської діяльності, які забороняються у межах прибережних захисних смуг річок, навколо водойм та на островах: [література: 5- стор. 451].
139. Назвіть види господарської діяльності, які забороняються у прибережних захисних смугах уздовж морів: [література: 5- стор. 453].
140. Берегові смуги водних шляхів устанавлюються з метою: [література: 5- стор. 457].
141. Землями промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення визнаються земельні ділянки, надані в устанавленому порядку: [література: 1- стор. 478].
142. Розміщення споруд та інших об'єктів транспорту на землях, наданих у користування підприємствам транспорту, здійснюється: [література: 1- стор. 479].
143. До земель морського транспорту належать землі під: [література: 1- стор. 483].
144. Землі автомобільного транспорту поділяються на: [література: 1- стор. 488].
145. До земель авіаційного транспорту належать землі під: [література: 1- стор. 489].
146. Землі під трамвайно-тролейбусними депо, вагоноремонтними заводами, спорудами енергетичного і колійного господарства, сигналізації і зв'язку відносять до земель : [література: 1- стор. 492].
147. Уздовж трубопроводів устанавлюються охоронні зони. Земля в межах охоронних зон: [література: 1- стор. 494].
148. Землі під канатними дорогами належать до земель: [література: 1- стор. 496].
149. До земель зв'язку належать земельні ділянки, надані: [література: 1- стор. 499].

150. Землі атомної енергетики та космічної системи відносять до наступних категорій: [література: 3- стор. 401].
151. Землі, надані під електрогенеруючі об'єкти (атомні, теплові, гідроелектростанції, електростанції з використанням енергії вітру і сонця та інших джерел), під об'єкти транспортування електроенергії до користувача, визнаються: [література: 3- стор. 403].
152. Землі оборони можуть перебувати: [література: 3- стор. 405].
153. Військовим частинам для виконання покладених на них функцій та завдань земельні ділянки надаються: [література: 3- стор. 406].
154. Землями промисловості визнаються землі: [література: 3- стор. 408].
155. Землі енергетичної системи – це такі, що: [література: 3- стор. 410].

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

*(нормативно-правові документи треба використовувати з урахуванням змін.
Режим доступу до електронного ресурсу – zakon.rada.gov.ua)*

Основна література:

1. Мірошниченко А. М. Земельне право України: підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Алерта, 2013. 512 с.
2. Мірошниченко А. М., Марусенко Р.І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. - 5-тє вид., змін. і доп. Київ : Алерта, 2013. 544 с.
3. Мірошниченко А. М. Земельне право України. Курс лекцій. К.: Юрінком Інтер. 2020. 544 с.
4. Земельне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. Вид. 2, перероб. і доп. К.: Істина, 2009. 600 с.
5. Земельне право України : навчальний посібник / [І. І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитоновна та ін.] ; за ред. І. І. Каракаша, Т. Є. Харитоновної. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Одеса :Юридична література, 2017. 588 с.

Додаткова література:

1. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник. За ред. доктора юрид. наук, проф. Н.І.Титової. Львів: ПАІС, 2005.
2. Заріцька І.М. Історичний досвід розвитку земельного законодавства в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 25 с.
3. Мірошниченко А. М. Колізії в правовому регулюванні земельних відносин в Україні. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 270 с.

4. Сидор В.Д. Земельне законодавство України: сучасний стан та перспективи розвитку [Монографія]. К.: Вид-тво «Юридична думка», 2011. 312 с.
5. Коваленко Т. О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія. Київ: вид.-поліграф. центр «Київський університет»; Юрінком Інтер, 2013. 632 с.
6. Боголюбов С. А. Земельное право: учебник / С. А. Боголюбов, Е. А. Галиновская ; под ред. С. А. Боголюбова. – Москва: ТК Велби, Издво "Проспект", 2004. – 400 с.
7. Водний кодекс України від 6.06.1995 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 214.
8. Земельне право / за ред. проф. М. Д. Казанцева; укр. вид. – за ред. к. ю. н. В. З. Янчука. – Київ: Видавництво Київського університету. – 1960. – 304 с.
9. Земельне право України: підручник / за ред. О. О. Погрібного, І. І. Каракаш; Одеська національна юридична академія. – 2-е вид., перероб. та доп. – Київ : Істина, 2009. – 600 с.
10. Земельне право України: підручник / М. В. Шульга (кер. авт. кол.), Г. В. Анісімова, Н. О. Багай та ін.; за ред М. В. Шульги. – Київ: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – ст. 1122.
12. Кодекс України про надра (з наступними змінами та доповненнями) за № 132/9-4ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.
13. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України – 2001. – № 25–26. – ст.131.

14. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. (з наступними змінами та доповненнями) у редакції від 08.02.2006 р. за № 3852-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.

15. Мірошніченко А. М. Земельне право України : підручник / А. М. Мірошніченко. – Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 712 с.

16. Питання видачі державних актів на право власності на земельну ділянку: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009 р. № 744 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 56. – ст. 1958. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – ст.112.

17. Положення про Державне агентство земельних ресурсів : Указ Президента України від 08.04.2011 р. № 445 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 11. – Ст. 609.

18. Порядок видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 р. за № 557 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 28. – Ст. 1631. Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища : Постанова Верховної Ради України від 29.10.1992 р. за № 2751X-II // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 46. – Ст. 637.

19. Порядок погодження і видачі дозволів на спеціальне водокористування: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. за № 321 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 12.– Ст. 590. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 р. № 2807I-V // Офіційний вісник України. – 2005. – № 40. – Ст. 2528.

20. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб: Закон України від 17.11.2009 р № 1559-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 1. – ст. 2.

21. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. за № 761 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 39. – Ст. 1550.

22. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 10. – Ст. 466.

23. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. за № 3613-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 60. – Ст. 2405.

24. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р. за № 963-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1432.

25. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 1952I-V // Офіційний вісник України. – 2004. – № 30. – Ст. 1993.

26. Про додаткові заходи щодо безоплатних оформлення та видачі громадянам України державних актів на право власності на земельні ділянки: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2009 р. № 1112 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 82. – ст. 2770.

27. Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 502.

28. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки (з додатками 1 – 8): Закон України від 21.09.2000 р. за № 1989-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 47. – Ст. 405.

29. Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27.10.1997 р. № 171 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 18. – Ст. 110.

30. Про затвердження Методики визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства: Наказ Мінекобезпеки від 27.10.1997 р. за № 171 у редакції від 04.04.2007 р. за № 149 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 31. – Ст. 1265.

31. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного заняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2007 р. за № 963 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 55. – Ст. 2221.

32. Про затвердження Порядку зміни цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2002 р. за № 502 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 15. – Ст. 818.

33. Про затвердження порядку користування землями водного фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.1996 р. за № 502 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 11. – Ст. 326.

34. Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05.2007 р. за № 733 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 37. – Ст. 1483.

35. Про затвердження Правил відтворення лісів: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2007 р. за № 303 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 16. – Ст. 589.

36. Про захист конституційних прав громадян на землю: Закон України від 20.01.2005 р. за № 2375-IV // Офіційний вісник України. – 2005. – № 4. – Ст. 195.

37. Про захист конституційних прав на землю: Закон України від 20.01.2005 р. №2375-IV // Офіційний Вісник України. – 2005. – № 4. – Ст. 195.

38. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. за № 858-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1178.

39. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 898I-V // Офіційний вісник України. – 2003. – № 28. – Ст. 1362.

40. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 1908-III // Офіційний Вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1884.

41. Про меліорацію земель: Закон України від 14.01.2000 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 1389-XIV // Офіційний вісник України. – 2000. – № 6. – Ст. 2000.

42. Про мораторій на зміну цільового призначення окремих земельних ділянок рекреаційного призначення в містах та інших населених пунктах: Закон України від 17.03.2011 р. № 3159-VI // Офіційний Вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 1153.

43. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. (з наступними змінами та доповненнями) за 2866I-II // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 78.

44. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. в редакції від 05.11.2003 р. № 1211-IV// Офіційний вісник України. – 2003. – № 44. – Ст. 2288.

45. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 2781-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 52. – Ст. 683.

46. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 742-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 23. – Ст. 1014.

47. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 962-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1431.

48. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

49. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 1378-IV // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 15. – Ст. 229.

50. Про Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 452/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 11. – Ст. 615. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) : Закон України від 05.06.2000 р. за № 899-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 314.

51. Про порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 р. за № 284 зі змінами і доповненнями від 14. 01. 2000 р. за № 21-2004-п // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 10. – Ст. 193.

52. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.

53. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 34. – Ст. 343.

54. Про розмежування земель державної і комунальної власності: Закон України від 05.02.2004 р. за № 1457-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 28. – ч. 1. – Ст. 1849.

55. Про розміри і Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.1997 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 1279 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 47. – С. 40–45.

56. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. (з наступними змінами та доповненнями) за № 973-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1430

57. Семчик В. І. Земельне право України: підручник для студ. юрид. спец. навч. закл. / В. І. Семчик, П. Ф. Кулинич, М. В. Шульга. – Київ : Вид. дім Ін Юре, 2008. – 600 с.

58. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III (з наступними змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21. – Ст. 135.

59. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (з наступними змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

Інформаційні ресурси

1. Законопроекти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.gov.ua>.

2. ЛигаБизнесИнформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.liga.net.

3. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 року № 6.– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006600-11>.

4. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 16 квітня 2004 року № 7. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va007700-04>.

5. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довілля [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму

Верховного Суду України від 10 грудня 2004 року № 17. – Режим доступу :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017700-04>.

6. Сервер Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.